

**SZKOŁA PODSTAWOWA NR 1
W CHOSZCZNI**

**SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI
NA LATA 2005-2009**

I. Założenia ogólne programu

W reformującej się szkole uczeń sytuowany jest w centrum działalności szkolnej, a nauczyciel i uczeń mają stać się pierwszoplanowymi podmiotami działalności edukacyjnej. Integralnymi częściami procesu edukacji są: nauczanie, kształcenie umiejętności i wychowanie.

Program profilaktyczny uwzględniający uczenie ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych musi być wbudowany jako element składowy programu wychowawczego. Jednak wychowanie nie może sprowadzać się do rozwijania odpowiednich umiejętności. To przede wszystkim przekazywanie wartości, budowanie hierarchii wartości i przekazywanie norm moralnych i społecznych.

Działania profilaktyczne są ważne i potrzebne, ale istotna jest kryjąca się za nimi podstawa, czyli to, jaką przyjmuje się koncepcję człowieka i ku czemu steruje się jego zachowania.

Działania profilaktyczne mają zapobiegać niepożądanym zjawiskom w rozwoju jednostki i skupiać się na przeciwdziałaniu złu. Muszą być planowe i uwzględniać wczesną profilaktykę, tzw. Pierwszorzędową(mającą na celu promocję zdrowego stylu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji, np. nikotynowej, alkoholowej czy narkotykowej). Stanowią one rodzaj „szczepionki” dla osób zdrowych, zwiększającej ich odporność na oddziaływanie niekorzystnych czynników. Terenem realizacji wczesnych działań profilaktycznych jest głównie szkoła.

Realizatorami profilaktyki są wszyscy nauczyciele szkoły, stanowiący pozytywne wzorce (niepijący, niepalący, nietolerujący podobnych zachowań u uczniów) wspierani przez specjalistów.

Najważniejsze działania szkoły w zakresie profilaktyki pierwszorzędowej to:

- stwarzanie przyjaznego klimatu(dobra komunikacja, osobowe relacje między nauczycielami i uczniami, udzielanie emocjonalnego wsparcia dzieciom i młodzieży, szczególnie w trudnych dla nich sytuacjach);

- wypracowanie wspólnej polityki szkoły wobec palenia, picia alkoholu i odurzania się narkotykami oraz konsekwentne jej wdrażanie;
- budowanie dobrych relacji z rodzicami i pozyskiwanie ich jako sojuszników w realizacji działań wychowawczych i profilaktycznych, prowadzonych przez nauczycieli;
- pomoc uczniom mającym trudności w nauce;
- wczesne rozpoznawanie uczniów z grup ryzyka i kierowanie ich do pedagoga lub psychologa w celu przeprowadzenia wstępnej diagnozy;
- kierowanie uczniów zagrożonych. (w porozumieniu z rodzicami) do poradni psychologiczno- pedagogicznej lub innej instytucji udzielającej specjalistycznej pomocy;
- udzielanie uczniom i rodzicom informacji o specjalistycznej pomocy poza szkołą;
- szkolenie się kadry pedagogicznej w zakresie profilaktyki zagrożeń oraz umiejętności wychowawczych.

II. Cele programu profilaktyki

Celem programu profilaktyki jest wyposażenie dziecka w wiedzę i umiejętności nowych zachowań wobec współczesnych zagrożeń.

Cele jakie chcemy osiągnąć to:

- Podniesienie poziomu bezpieczeństwa uczniów,
- Przekazanie informacji o konsekwencjach palenia tytoniu, picia alkoholu i używania środków psychoaktywnych,
- Rozwijanie psychospołecznych umiejętności życiowych uczniów umożliwiających radzenie sobie z problemami życia codziennego i samorealizacją,
- Kształtowanie w uczniach poczucia własnej wartości oraz motywowania do podejmowania w środowisku szkolnym różnych form aktywności zaspokajających potrzeby psychiczne, emocjonalne, społeczne i duchowe,
- Wzrost kompetencji nauczycieli i rodziców w zakresie radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
- Rozszerzanie form pomocy dzieciom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej.

Cele są realizowane przez:

- Programy informacyjno – edukacyjne,
- Programy profilaktyczne,

- Zajęcia alternatywne,
- Współpracę między różnymi instytucjami(szkoły, poradnie, policja, samorząd)

III. Diagnoza

Prowadzenie działań profilaktycznych w szkole musi być poprzedzone diagnozą- rozpoznaniem obecnego stanu zagrożenia niepożądanymi zjawiskami w rozwoju uczniów szkoły.

1. Diagnozę opracowano w oparciu o analizę:

- wyników badań ankietowych prowadzonych w roku szkolnym 2004/2005 wśród uczniów klas szóstych(kontrola stanu uzależnień- nikotynizm, picie alkoholu, kontakt ze środkami psychoaktywnymi);
- badań ankietowych dotyczących samopoczucia dziecka w szkole oraz kontaktu z papierosami i alkoholem;
- dokumentacji szkolnej, w tym dzienników lekcyjnych, klasowych zeszytów uwag;
- informacji nauczycieli o bieżących problemach wychowawczych;
- rozmów z rodzicami;
- informacji z instytucji współpracujących ze szkołą;
- opinii uczniów wyrażanych m.in. przez członków Samorządu Uczniowskiego

2. Przeprowadzona analiza wskazuje na istnienie następujących problemów wymagających działań profilaktycznych:

- narastająca agresja wśród dzieci i młodzieży,
- nieumiejętność polubownego rozwiązywania konfliktów,
- zaburzenia w komunikacji, w relacji uczeń- uczeń, uczeń – osoba dorosła,
- pojawiające się przypadki kontaktu ze środkami odurzającymi,
- niska świadomość zagrożenia uzależnieniami,
- narastające trudności wychowawcze wśród uczniów klas młodszych,
- coraz większa grupa dzieci niedożywionych,
- powiększająca się liczba dzieci z grup dyspanseryjnych i z deficytami (m.in. dyslektycy)
- coraz mniejsza pomoc ze strony rodziców.
- brak dyscypliny i niska kultura języka
- brak motywacji do nauki, niskie potrzeby edukacyjne

Przeprowadzono również diagnozę ilościową, dotyczącą agresji i używania środków psychoaktywnych. Wśród wychowawców została przeprowadzona ankieta dotycząca warunków materialnych i społecznych rodziny. Pozwoliło to na wyłonienie grupy uczniów uczniów najwyższym ryzyku dysfunkcjonalności, to uczniowie znajdujący się w:

- w trudnej sytuacji materialnej,
- wychowujący się w rodzinie niepełnej,
- wychowujący się w rodzinie rozbitej

Na diagnozę środowiska szkolnego składają się również:

- obserwacja zachowania uczniów,
- analiza frekwencji w dziennikach lekcyjnych,
- analiza frekwencji rodziców na zebraniach organizowanych przez szkołę,
- wywiady z nauczycielami, rodzicami i uczniami.

Analizując zagrożenia wśród uczniów i ich rodzin uwzględniono również sytuację społeczno-gospodarczą miasta. Choszczno jest miastem charakteryzującym się bardzo wysokim bezrobociem. Niesie to za sobą szereg negatywnych konsekwencji odnośnie realizacji podstawowych funkcji rodziny. W związku z tym wyróżniono następujące obszary problemowe:

- bezrobocie, bieda
- niska samoocena dzieci i ich rodzin

IV. Obszary działań

Działania z zakresu programu profilaktycznego będą obejmowały cztery obszary:

1. Ogólnowychowawczy:

- Funkcjonowanie społeczne i komunikacja interpersonalna,
- Rozwijanie uzdolnień i zagospodarowanie czasu wolnego
- Niepowodzenia szkolne
- agresja

2. Uzależnienia

- Nikotynizm
- Narkomania
- Alkoholizm

3. Zdrowie:

- Higiena osobista
- Wypoczynek
- odżywianie

4. Bezpieczeństwo

- Bezpieczne użytkowanie urządzeń elektrycznych
- Bezpieczeństwo w drodze do i ze szkoły
- Bezpieczna szkoła
- Bezpieczne ferie i wakacje
- Karta rowerowa

Będą realizowane w ramach:

- godzin wychowawczych
- nauczania różnych przedmiotów i bloków przedmiotowych,
- ścieżek edukacyjnych,
- zajęć świetlicowych,
- spotkań z rodzicami,
- Rad Pedagogicznych.

W realizacji programu uczestniczyć będą:

- uczniowie
- nauczyciele i inni pracownicy szkoły
- rodzice
- zaproszeni specjaliści.

Działania skierowane do uczniów

1. Zapoznanie uczniów z obowiązującymi regulaminami

- Zapoznanie uczniów na godzinach wychowawczych ze Statutem, WSO, Programem Wychowawczym, Programem Profilaktyki

2. Tworzenie bezpiecznego, wolnego od uzależnień środowiska wychowawczego szkoły. •

Zapoznanie uczniów z punktami statutu dotyczącymi zakazu używania środków uzależniających i opuszczania szkoły podczas zajęć lekcyjnych.

- Systematyczna kontrola boiska, toalet i pomieszczeń szkoły w ramach dyżurów nauczycieli.
- Stały monitoring terenu szkoły

3. Propagowanie zdrowego stylu życia.

- Zachęcanie młodzieży do udziału w akcjach profilaktycznych (Dzień bez Papierosa, Światowy Dzień Walki z AIDS itp.).
- plakaty,
- gazetki tematyczne,
- konkursy,
- spotkania ze specjalistami z zakresu profilaktyki uzależnień,
- zajęcia propagujące zdrowe odżywianie, ruch na świeżym powietrzu
- spektakle profilaktyczne

Działania skierowane do rodziców

1. Informowanie rodziców o pracach szkoły.

- Zapoznanie ze Statutem Szkoły (w tym z WSO), Programem Wychowawczym, Programem Profilaktyki, regulaminami organizacyjnymi.
- Organizowanie Dni Otwartych Szkoły.

2. Informowanie rodziców o funkcjonowaniu dziecka w szkole.

- Informowanie o wynikach w nauce i zachowaniu na zebraniach z rodzicami,
- Indywidualne spotkania z wychowawcą i pedagogiem,
- Pisma informujące o wynikach w nauce,
- Spotkania z pedagogiem dla rodziców uczniów klas I na temat adaptacji i pracy pedagoga.

3. Współpraca z rodzicami.

- Włączenie rodziców do organizacji imprez szkolnych,
- Systematyczna współpraca z Radą Rodziców.

- Działania Klubu Rodziców

Działania skierowane do nauczycieli

1. Propagowanie kursów i szkoleń
 - informowanie o kursach i szkoleniach w pokoju nauczycielskim
 - promowanie nauczycieli doskonalących się w profilaktyce i wychowaniu,
2. Organizacja szkoleń i warsztatów
 - spotkania z pracownikami Poradni z zakresu wychowania.
3. Propagowanie literatury dotyczącej profilaktyki uzależnień
 - pozyskiwanie i udostępnianie materiałów dotyczących profilaktyki uzależnień

Działania alternatywne

1. Praca w organizacjach działających w szkole
 - Działalność Samorządu Uczniowskiego
 - Działalność LOP
2. Promocja zdrowego stylu życia
 - Konkursy i akcje dotyczące zdrowego stylu życia:
 - Spotkania z pielęgniarką szkolną dotyczące chorób i higieny
 - Filmy i prezentacje dotyczące zagrożeń cywilizacyjnych
 - Gazetki tematyczne
3. Zajęcia pozalekcyjne i sportowe
4. Organizacja imprez masowych
 - Wyjścia na spektakle filmowe, koncerty muzyczne, wystawy
 - Wycieczki klasowe
 - Imprezy organizowane przez SU
 - Organizacja imprez zgodnie z Kalendarium Imprez Szkolnych
5. Organizacja, propagowanie olimpiad, konkursów i zawodów

- Udział w zawodach sportowych
- Udział w konkursach

V. Obowiązki osób odpowiedzialnych za realizację programu profilaktyki

Obowiązki dyrektora:

1. Zakłada, że w jego szkole funkcja profilaktyki musi być spójna z funkcją wychowania.
2. Posiada podstawową wiedzę w zakresie profilaktyki problemowej.
3. Umacnia pozytywne relacje intrerpersonalne w szkole.
4. Premiuje doskonalących się nauczycieli.
5. Zachęca uczniów do udziału w działaniach profilaktycznych.
6. Włącza rodziców do współpracy w tworzeniu i realizacji szkolnych programów: wychowawczego i profilaktycznego.
7. Wspiera finansowo i organizacyjne działania profilaktyczne w swoim środowisku.

Obowiązki pedagoga szkolnego:

1. Diagnozowanie problemów wychowawczych szkoły.
2. Koordynowanie i monitorowanie przebiegu realizacji planu profilaktyczno – wychowawczego szkoły.
3. Wspieranie wychowawcy i pozostałych pracowników w realizacji zadań profilaktyczno – wychowawczych wynikających z planu wychowawczego szkoły.
4. Udział w wewnątrzszkolnym doskonaleniu (rady pedagogiczne).
5. Praca indywidualna i grupowa z uczniami i rodzicami.
6. Propaguje treści i programy profilaktyczne.
7. Rozpoznaje potrzeby ekonomiczne uczniów .
8. Systematycznie doskonalą się w zakresie wychowania i profilaktyki.

Obowiązki nauczycieli (nauczycieli wychowawców):

1. Promuje zdrowy styl życia i wartościowe formy spędzania wolnego czasu.
2. Utrzymuje osobowe relacje z uczniami (poprzez konsultacje, indywidualne rozmowy).
3. Konstruktywnie współpracuje z gronem pedagogicznym oraz pozostałymi pracownikami szkoły.
4. Doskonalą się osobowościowo.
5. Dostrzega indywidualność dziecka, indywidualizuje oddziaływania.

6. Ma pozytywne relacje z rodzicami, potrafi pozyskać rodziców do współpracy.
7. Doskonali się zawodowo.

Obowiązki rodziców:

1. Mają dobry kontakt ze szkołą i szeroko rozumianym środowiskiem dziecka.
2. Aktywnie współpracują ze szkołą, dzieląc odpowiedzialność za podejmowane wspólnie oddziaływania profilaktyczno – wychowawcze i opiekuńcze.
3. Zdobywają wiedzę na temat potrzeb dzieci, zagrożeń wieku dojrzewania i sposobów przeciwdziałania im.
4. Stanowią wzór osobowy – model dla dziecka.
5. Dbają o dobry kontakt z dzieckiem.

VI. Instytucje wspierające szkołę w działaniach profilaktycznych

- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna
ul. Niedziałkowskiego 22 - tel. 765 – 22 – 05
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
ul. Niedziałkowskiego 22 - tel. 765 – 25 -78
- Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Grunwaldzka 30 - tel. 765 - 79 – 72
- Komenda Powiatowa Policji
ul. Wyzwolenia 2 - tel. 768 – 74 – 96
- Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
ul. Bohaterów Warszawy 19 - tel. 765 – 00 - 85
- Przychodnia Terapii Uzależnień ul. Dąbrowszczaków - tel. 765 – 18 - 84
Straż Miejska - tel. 765 – 72 – 27

VII. Efekty działań

Efekty naszych działań, czyli to, co chcemy osiągnąć to:

1. Pozyskanie rodziców do aktywnej współpracy.
2. Wyciszenie agresji.
3. Nabycie umiejętności samodzielnego rozwiązywania konfliktów przez uczniów..
4. Poprawa w relacjach uczeń- uczeń, uczeń- osoba dorosła.
5. Podniesienie poziomu poczucia bezpieczeństwa w szkole.

6. Wolność od nałogów.
7. Wzrost kompetencji nauczycieli i rodziców w zakresie radzenia sobie w trudnych sytuacjach wychowawczych.
8. Wzrost poczucia własnej wartości, umiejętność dokonania samooceny.
9. Podniesienie poziomu świadomości występujących zagrożeń i sposobów zapobiegania im.
10. Poprawa sytuacji wychowawczej wśród uczniów klas młodszych.
11. Objęcie opieką jak najwięcej dzieci zaniedbanych środowiskowo i niedożywionych.
12. Zmniejszenie deficytów rozwojowych i skutków dysleksji.
13. Poprawa kultury zachowań i kultury języka.
14. Podniesienie poziomu nawyków higienicznych.
15. Uzyskanie wyższej świadomości nawyków żywieniowych.
16. Wypracowanie umiejętności organizowania czasu wolnego
17. Podniesienie poziomu świadomego i umiejętnego korzystania z komputerów. Internetu i TV.
18. Wyrobienie prawidłowych reakcji w sytuacji zagrożenia.

VIII. Ewaluacja

Cele ewaluacji

1. Ewaluacja kształtująca:

- uzyskanie informacji o przebiegu realizacji programu profilaktycznego,
- poznanie ewentualnych trudności i braków, które występują w trakcie realizacji,
- określenie nastawienia uczestników (uczniów, nauczycieli, rodziców) do realizacji programu.

2. Ewaluacja końcowa:

- dokonanie oceny w zakresie wiedzy i umiejętności uczestników postaw nabytych przez uczestników programu profilaktycznego,
- uzyskanie opinii (od uczestników, od przedstawicieli środowiska lokalnego itp.) o wartości zrealizowanego programu profilaktycznego.

Kryteria ewaluacji

1. Kryterium zgodności:

- zgodność efektów programu z założonymi celami,
- zgodność celów programu z potrzebami (adresatów programu, środowiska lokalnego itp.),
- zgodność wiedzy i umiejętności nabytych przez uczestników programu z zaplanowanymi w programie.

2. Kryterium efektywności:

- zmniejszenie ilości zachowań (patologicznych, ryzykownych) u młodzieży,
- poprawa klimatu szkoły (w zakresie przewidzianym w programie),
- wzrost kompetencji wychowawczych u nauczycieli, rodziców itp.

Metody zbierania informacji

1. Metody bezpośrednie:

- obserwacja, analiza odpowiednich dokumentów szkolnych, analiza osiągnięć uczniów, wywiady, metoda dialogowa itp.

2. Metody pośrednie:

- badania kwestionariuszowe: ankiety, kwestionariusze badania postaw, techniki socjometryczne, wypracowania uczniów, sondaże itp.

Opracowanie i prezentacja wyników badań

Wyniki zostaną opublikowane w postaci diagnozy, analizy, raportu i opinii.

Analiza sytuacji wychowawczej szkoły

- sprawozdania prezentowane podczas Rad Pedagogicznych,
- spotkań z rodzicami (w tym spotkań ogólnoszkolnych trójek klasowych i zarządu Rady Rodziców),
- godzin wychowawczych w klasach IV-VI

Ewaluacja będzie przebiegała etapami,

- po każdym roku funkcjonowania programu

- po zakończeniu programu.

Załączniki

1. Plan działań profilaktycznych dla Uczniów klas I-VI

Autorzy:

- mgr Danuta Grejć- pedagog szkolny
- mgr Alicja Hermanowska
- mgr Katarzyna Wodnicka- Sałacińska